ВПЛИВ СТИЛЮ ПРИХИЛЬНОСТІ НА ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДІВЧАТ

Такмакова М.Ю.,
аспірант кафедри психологічного консультування і психотерапії
Харківського національногоуніверситету імені В.Н.Каразіна

Такмакова М.Ю. ВПЛИВ СТИЛЮ ПРИХИЛЬНОСТІ НА ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДІВЧАТ // ФУНДАМЕНТАЛЬНЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ПРАКТИКАХ ВЕДУЩИХ НАУЧНЫХ ШКОЛ. – 2014. – № 5; URL: fund-issled-intern.esrae.ru/5-76

Стаття присвячена розгляду впливу стилю прихильності на рівень задоволеності міжособистісними стосунками та переживання самотності у дівчат. Дослідницьку вибірку склали дівчата у віці ранньої дорослості та юності, в яких було встановлено чотири можливих стилі прихильності: «Автономія», «Надзалежність», «Псевдоавтономія» і «Дезорієнтованість». Результати свідчать, що порушені стилі прихильності пов'язані із ідеалізацією міжособистісних стосунків, страхом втрати партнера, підвищеною схильністю до переживання дифузної самотності. Виразність соціально-психологічних настанов ставлення до залежності і незалежності у близьких стосунках утворюють загальний фактор порушень міжособистісних стосунків, який формує стійке відчуття покинутості, самотності та ізольованості у стосунках.

Ключові слова: стиль прихильності, міжособистісні стосунки.

Вступ. У сучасній психологічній літературі [1] відзначається зростання тенденцій до інфляції ролі незалежності, свободи, особистісних досягнень і девальвації ролі солідарності та прихильності в міжособистісних стосунках. У зв'язку із цим значного поширення набувають різного роду труднощі у

встановленні і підтримці стосунків психологічної інтимності, такі як міжособистісна залежність [2], страх психологічної інтимності [3], синдром «емоційного холоду» [4] в міжособистісних стосунках.

Серед кола психологічних чинників, що обумовлюють такі порушення міжособистісної взаємодії, авторами вказуються порушення у структурній організації особистості [5], незавершеність певних стадій розвитку особистості [2], інфантильна психологічна травматизація [6]. Окремого розгляду набуває проблема стилю прихильності, зокрема уявлення щодо генералізованого і специфічного типів прихильності [7], які пояснюють формування порушень міжособистісної взаємодії у період дорослості функціонуванням порушених стилів прихильності.

У сучасній психологічній літературі (K. Bartholomew, L.M Horowitz, R. Bornstein, K. Brennan, Ph. Shaver, Т.В. Казанцева, В.М. Куніцина) [7, 8, 9] якість партнерських стосунків пов'язується з міжособистісними настановами, які формуються у процесі соціалізації особистості і визначають особливості побудування близьких стосунків в дорослому віці. Найбільш докладне пояснення такого взаємозв'язку дано в теорії прив'язаності (M. Ainsworth, J. Bowlby) [8]. Терміном «прихильність» позначається різновид міжособистісних стосунків, заснованих на потребі у психологічній безпеці, які встановлюються в результаті тривалої взаємодії і відрізняються вибірковістю, емоційністю і відносною стійкістю. Якість прихильності має типологічні особливості, які виражаються в стійкому стилі мислення, почуттів і поведінки в ситуаціях міжособистісної взаємодії. На думку ряду авторів (R.C. Fraley, K. Brennan, K. Bartholomew, Т.В. Казанцева) [9, 10], тип прихильності визначається двома незалежними соціально-психологічними настановами – ставленням до залежності і ставленням до незалежності від найближчого оточення. На основі прийняття або неприйняття цих настанов виділено чотири типи прихильності: автономний тип (приймає і залежність і незалежність), надзалежний (приймає тільки залежність), псевдоавтономний (приймає тільки незалежність) і дезорієнтований (не приймає ані залежність, ані незалежність).

Аспекти впливу прихильності в дитяче-батьківських стосунках у дорослих людей розкриваються в першу чергу в дослідженнях якості й задоволеності міжособистісними стосунками. Так, встановлено, що тип прихильності є одним з найбільш точних індикаторів близькості й стабільності стосунків, задоволеності й відданості [цит. по 9]. У рамках теорії прихильності в області міжособистісних стосунків будо досліджено ряд питань, нижче ми розглянемо деякі з них більш докладно:

- *загальна задоволеність стосунками.* Люди з різними типами прихильності мають різні суб'єктивні уявлення й очікування від романтичних стосунків [цит. по 9]. За Дж. Лі типи прихильності співвідносяться зі стилями любові: індивіди з уникаючим типом прихильності є більш схильними до

людусу й прагме, індивіди із тривожно-суперечливим типом – до манії й агапе [цит. по 9].

- *погодженість типів у парі.* Стилі прихильності в партнерів характеризуються високою внутрішньопарною подібністю, відсоток збігу стилів за даними різних досліджень коливається від 50% до 78% [цит. по 9].

- *сексуальність.* Індивіди із залежним типом прихильності мають схильність до сексуалізації стосунків, секс використовується як доказ любові партнера або з метою маніпуляції, самозахисту, знаходження влади, зворотної турботи. Люди з уникаючим типом характеризуються прагненням до утримання від сексуальних контактів, або вступають у випадкові, ні до чого не зобов'язуючі зв'язки; також прагнуть самоствердитися й привернути увагу значущих осіб за допомогою сексу. Для надійного типу прихильності характерною є більша відданість партнерові [цит. по 9].

- *встановлення й підтримка близькості.* Сприйнятливість і чутливість партнера, як особливість когнітивного стилю, виявилася пов'язаною з надійним типом прихильності [цит. по 9], що характеризується когнітивною відкритістю й когнітивною гнучкістю; саморозкриття сприймається такими людьми як засіб досягнення близькості. Індивіди з порушеними типами прихильності мають специфічну вибірковість сприйняття, запам'ятовування й інтерпретації соціальної інформації. При цьому індивіди із *тривожно-суперечливим типом* схильні фіксуватися на помилках і недоліки як своїх, так і партнера; сприймають саморозкриття партнера в тому випадку, якщо воно не викликає в нього страху відкидання. Уникаючий тип прихильності характеризується слабким інтересом стосовно почуттів і думок партнера, менш готовий до саморозкриття, нечутливий до саморозкриття партнерів [цит. по 9].

- *прояв підтримки й турботи.* Показано, що різні форми небезпечної прихильності (тривожна й уникаюча) пов'язані з дефіцитом емпатії й альтруїзму [цит. по 9]. Індивідам з уникаючим типом прихильності властиво відводити свою увагу від об'єктів прихильності, оскільки сприймають тих, хто шукає допомоги, як несамостійних, слабких й незрілих, а турбота про іншого сприймається як «пастка». Самі в стресових ситуаціях не шукають підтримки з метою зберегти психологічну незалежність і самооцінку. Нездатністю до надання ефективної допомоги характеризується й тривожна прихильність у зв'язку із зосередженістю на власній тривозі, відходом від емоційних аспектів і дефіцитом навичок надання допомоги. Безпека прихильності корелює з гарною адаптацією в шлюбі, підтримкою, прийняттям партнера в проблемних ситуаціях і звертанням за допомогою, коли це необхідно.

В уявленнях щодо генералізованого типу прихильності стверджується те, що тип прихильності стає складовою частиною структури особистості й впливає на основні особистісні характеристики. Результати досліджень, у яких вивчали вплив особистості на формування прихильності, в узагальненому

вигляді показують, що розходження в стилях прихильності залежать від двох основних факторів – тривоги й уникнення [цит. по 9].

У літературі наведено дані про те, що надійна прихильність формується в осіб з високою самооцінкою, високим рівнем соціальної компетентності й самоприйняття. Висока самооцінка характеризує також людей з уникаючим типом, прихильності. Індивіди, що мають залежний і безпечний типи, відрізняються від інших високими показниками товариськості [цит. по 9]. Для боязкого типу властиві підпорядкованість, фемінінність, а також низькі показники самоприйняття, емпатії, самоконтролю й психологічного благополуччя. Типи прихильності також співвіднесено з рисами особистості з «Великої п'ятірки». Так, у людей з безпечним типом прихильності був виявлений високий рівень екстраверсії й товариськості та більш низький рівень нейротизму. У людей із тривожною прихильністю було виявлено високий рівень нейротизму й низький рівень дружелюбності. Для досліджуваних із уникаючим типом прихильності властива тенденція до нейротизму й низькі показники за екстраверсією [цит. по 9].

Разом з тим, основний масив емпіричних даних було отримано на закордонних вибірках (найчастіше, американських), що залишає відкритим питання про вплив типу прихильності на різні сфери міжособистісних стосунків у вітчизняній культурі.

Мета роботи полягає у виявленні впливу стиля прихильності на особливості побудування міжособистісних стосунків у дівчат.

Основний матеріал. *Дослідницька вибірка* складалася зі 160 дівчат у віці від 18 до 24 років. За соціальним статусом всі досліджувані є студентками харківських вузів. За сімейним станом всі досліджувані (100% вибірки) не перебувають у шлюбі (незаміжні) і не мають дітей. Дотримання даного критерію було необхідно для того, щоб створити однаковість вибірки з досвіду побудови близьких стосунків. Для участі в роботі були відібрані ті досліджувані, які на момент проведення роботи мали досвід (вдалий чи невдалий за суб'єктивною оцінкою) близьких стосунків – в анкетних даних дівчата вказали, що мала місце «перша закоханість», «зустрічаються», «є хлопець, який подобається». За соматичним і психічним здоров'ям - всі досліджувані (100% вибірки) без явних ознак психічної та соматичної патології.

У роботі використовувалися наступні *методи*:

1) «Досвід близьких стосунків» (Experiences in Close Relationships-Revised Fraley, Waller & Brennan [9]), яка дозволяє визначити характер прихильності особистості за двома незалежними соціально-психологічними настановами: ставлення до залежності і незалежності в міжособистісному контексті. Методика складається з 36 тверджень , які утворюють дві шкали: тривоги і уникнення (по 18 тверджень в кожній). На основі поєднання рівня вираженості шкал методики діагностують чотири типи прихильності:

- Автономія (низька тривога, низьке уникнення) - тип прихильності, що визначається у людей, що приймають взаємозалежність і усвідомлюють при цьому свою самодостатність. Це добровільна, комфортна, саморегулююча форма залежності людини, що реалізує потреби як в афіліації, так і в індивідуації .

- Надзалежність (висока тривога, низьке уникнення) - тип прихильності, при якому особистість визнає факт залежності в близьких стосунках, проте заперечує незалежність, як свою, так і партнера. Це тривожно-маніпулятивна, змушуюча, симбіотична форма стосунків, при якій підлегле становище є наслідком обмеження власної свободи , а не наслідком залежності.

- Псевдоавтономія (низька тривога, високе уникнення)- тип прихильності, при якому особистість не сприймає жодної форми залежності і перебільшує значення незалежності; характеризується дистанціюванням і демонстративною самодостатністю.

- Дезорієнтованість (висока тривога, високе уникнення) - тип прихильності, що формується у особистості з негативною установкою як на взаємозалежність, так і на самодостатність. Пасивно - безпорадний тип стосунків, в яких ні сам індивід, ні його партнери не здатні вплинути на реалізацію його потреб в афіліації і в індивідуації .

Психометричні властивості зазначеної методики було встановлено у попередніх працях [11], що доводить можливість її застосування у дослідницькій роботі.

2) «Суб'єктивна оцінка міжособистісних стосунків» (СОМС С.В. Духновского [12]) для визначення характеристик гармонії / дисгармонії міжособистісних стосунків за допомогою самооцінювання досліджуваного. При обробці результатів інтерпретується бали за чотирма шкалами: напруженість стосунків, відчуженість у стосунках, конфліктність у стосунках, агресивність у стосунках.

3) Опитувальник для визначення виду самотності (С.Г. Корчагіної [12]), спрямований на визначення виду і глибини переживання самотності. У ході обробки результатів визначається в цілому стан самотності і три специфічних виду самотності: дифузне; відчужуюче; дисоційоване.

4) опитувальник діагностики стилю міжособистісних відносин (О.С. Кочарян, Є.В. Фролова, І.О Бару), спрямований на діагностику стильових особливостей стосунків психологічної інтимності. За результатами можна визначити рівень таких стилів побудування стосунків як «Близькість», «Злиття» і «Сепарація».

Математико-статистичне оброблення результатів проводилося за допомогою U-критерію Манна-Уїтні для встановлення значущості розходжень між непов’язаними вибірками та кореляційного аналізу (за методом Кендалла), за допомогою якого встановлювалася значущість зв’язку між досліджуваними ознаками.

Отримані результати та їхній аналіз. На основі даних опитувальника «Досвід близьких стосунків» у дослідницькій вибірці (160 осіб) було сформовано 4 групи дівчат з різними типами прихильності. Оскільки методика «Досвід близьких стосунків» на сьогодні ще не має нормативних показників для української вибірки, виокремлення груп здійснювалося за медіаною кожної шкали, яку було встановлено емпіричним шляхом. Для шкали тривоги медіана склала 64,5 бала, для шкали уникнення – 49,5 балів. Кількісну характеристику груп представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл типів прихильності в дослідницькій вибірці

№	Тип прихильності	Кількість осіб	% від загальної кількості у вибірці
1	Автономія	48	30 %
2	Надзалежність	32	20 %
3	Псевдоавтономія	37	23,1 %
4	Дезорієнтованість	43	26,9 %

На першому етапі роботи було виявлено відмінності за допомогою непараметричного U-критерію Манна-Уїтні в виразності суб'єктивної задоволеності міжособистісними стосунками та типологічних варіантах переживання самотності в чотирьох групах досліджуваних. Результати представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Відмінності рівня задоволеності міжособистісними стосунками і типу самотності у дівчат з різними типами прихильності

Змінні	U-критерій	Z-перетво-рення	Рівень значущості
Дівчата з типом прихильності надзалежність і автономія			
Агресивність у стосунках	581	-1,92	0,04
Дівчата з типом прихильності псевдоавтономія і автономія			
Дифузна самотність	667	2,16	0,03
Стан самотності	682	1,69	0,05
Дівчата з типом прихильності дезорієнтованість і автономія			
Дифузна самотність	716	2,52	0,01
Стан самотності	801	2,03	0,04
Дівчата з типом прихильності надзалежність і автономія			
Дифузна самотність	485	2,83	0,005
Диссоційована самотність	586	1,90	0,04
Стан самотності	548	2,29	0,02

Примітка: у таблиці представлено тільки значущі результати.

З отриманих результатів видно, що автономні дівчата більшою мірою схильні проявляти агресію у стосунках. Імовірно, це свідчить про те, що агресію у близьких стосунках можна розглядати як прояв захисту психологічної межі особистості та власної території. Здоровий стиль прихильності – автономія – базується на сформованості меж особистості, що у стосунках буде проявлятися як схильність до відстоювання своїх інтересів, захисту своєї особистості без страху втратити партнера. Надзалежність як стиль прихильності пов'язана із схильністю уникати проявів агресії як можливого чинника, що перешкоджає підтриманню прихильності або ж у силу страху, що в результаті прояву агресії буде ризик втратити партнера.

Результати не виявили значущих розходжень у рівні виразності таких аспектів як напруженість стосунків, відчуженість у стосунках, конфліктність у стосунках. Тобто, це означає, що тип прихильності не має виразного впливу на ступінь задоволеності міжособистісними стосунками.

З наведених результатів також видно, що дівчата з порушеними стилями прихильності (надзалежність, псевдоавтономія і дезорієнтованість) характеризуються більшою схильністю до переживання стану самотності загалом та певних типів самотності, порівняно із типом прихильності автономія.

Переважним типом самотності при порушених стилях прихильності є дифузна, що в цілому узгоджується із уявленнями щодо дисгармонійної прихильності. Інакше кажучи, такі дівчата мають мотивацією для встановлення прихильності у вигляді запобігання постійно пережитої самотності. Згідно Д. В. Віннікотту [13], це свідчить про нездатність до переживання нормальної самотності, тобто вмінню перебувати наодинці із собою, що розвивається з досвіду знаходження «самому в присутності матері».

Таким чином, будь-який порушений стиль прихильності пов'язаний із самотністю. Дифузна самотність при порушених стилях прихильності відображає переживання самотності завдяки втраті власного Я й дезорієнтованості у власній особистості та оточуючому світі. Диссоційована самотність, яка спостерігається у дівчат із типом прихильності надзалежність, відображає їхню егоїстичність, підкорюваність та нездатність керувати власними емоціями.

Окремо ми розглянемо розходження у стильових особливостях міжособистісних стосунків дівчат із різними типами прихильності (табл.3).

Отримані дані свідчать про те, що для дівчат з типом прихильності «Автономія» достовірно вище рівень виразності такого стильового компоненту стосунків як «близькість», що інтерпретується як здатність до встановлення і підтримання стосунків психологічної інтимності і достовірно

нижче виразність тенденцій до «злиття» і «сепарації» (які показують порушення міжособистісних стосунків).

Тип прихильності «Дезорієнтованість» характеризується більш високим рівнем виразності компонентів «злиття» і «сепарація», що означає і більшу виразність міжособистісних стосунків за типом надзалежність і уникнення близькості.

Тип прихильності «Псевдоавтономія» відрізняє незначне переважання (тільки в порівнянні з типом «надзалежність») тенденції до сепарації в міжособистісних стосунках, що означає схильність до дистанціювання, уникненню близькості, ізоляції. Тип прихильності «надзалежність» не виявив чіткого переважання будь-якого стилю побудови міжособистісних стосунків.

Таблиця 3

Відмінності стилів побудови міжособистісних стосунків дівчат з різними типами прихильності

Змінні	U-критерій	Z-перетворення	p, рівень значущості
Дівчата з типом прихильності автономія і псевдоавтономія			
«Близкість»	672	2,20	0,05
«Злиття»	681	-2,03	0,05
Дівчата з типом прихильності автономія і дезорієнтованість			
«Близкість»	659	3,61	0,01
«Злиття»	719	-2,92	0,01
«Сепарація»	687	-3,31	0,01
Дівчата з типом прихильності надзалежність і псевдоавтономія			
«Сепарація»	410	-2,21	0,05
Дівчата з типом прихильності надзалежність і дезорієнтованість			
«Близкість»	389	3,09	0,01
«Злиття»	518	-2,21	0,05
«Сепарація»	285	-3,74	0,01
Дівчата з типом прихильності псевдоавтономія і дезорієнтованість			
«Злиття»	502	-2,45	0,01

Примітка: у таблиці представлені тільки значущі результати.

Таким чином, ми бачимо більш зрілий і гармонійний стиль побудови міжособистісних стосунків спостерігається при сформованому типі прихильності «Автономія» і вираженість порушених стилів побудови міжособистісних стосунків спостерігається при типах прихильності «Псевдоавтономія» і «Дезорієнтованість».

Наступним завданням роботи став змістовний аналіз соціально-психологічних настанов ставлення до залежності (тривога у стосунках

прихильності) і незалежності (уникнення у стосунках прихильності). З нашої точки зору, це можливо здійснити шляхом встановлення взаємозв'язків зазначених параметрів з особливостями міжособистісних стосунків.

Ми провели кореляційний аналіз на загальній вибірці за методом Кендалла змінними тривоги і уникнення (методики «Досвід близьких стосунків» ECR-R) з такими особливостями, як суб'єктивна задоволеність міжособистісними стосунками за методикою СОМС (С.В. Духновського), тип переживання самотності за методикою визначення типу самотності (С.Г. Корчагіної). Результати наведено у таблиці 4.

Як бачимо з наведених результатів, ставлення до залежності у стосунках прихильності має значущий позитивний зв'язок із відчуженістю міжособистісних стосунків, дифузною самотністю та станом переживанням самотності. Це означає, що залежність у близьких стосунках переживається не як близькість до партнера, а як порушення стосунків, при яких дівчина відчуває себе покинутою, самотньою та ізольованою.

Таблиця 4

Взаємозв'язок соціально-психологічних настанов ставлення до залежності і незалежності з особливостями міжособистісних стосунків

Змінні	Суб'єктивна задоволеність міжособистісними стосунками			
	Напруженість стосунків	Відчуженість у стосунках	Конфліктність у стосунках	Агресивність у стосунках
Тривога	τ=0,15	**τ=0,21 p<0,05**	τ=0,12	τ=-0,08
Уникнення	τ=0,12	τ=0,15	τ=0,11	τ=0,005
Тип переживання самотності				
	Дифузна самотність	Відчужуюча самотність	Диссоційована самотність	Стан самотності
Тривога	**τ=0,37 p<0,01**	τ=0,001	τ=-0,08	**τ=0,32 p<0,01**
Уникнення	**τ=0,43 p<0,01**	τ=-0,06	τ=-0,14	**τ=0,22 p<0,05**
Стиль міжособистісних стосунків				
	«Близкість»	«Злиття»	«Сепарація»	
Тривога	**τ=-0,22 p<0,05**	**τ=0,34 p<0,01**	τ=0,10	
Уникнення	**τ=-0,42 p<0,01**	τ=0,002	**τ=0,42 p<0,01**	

Найбільш значущим є зв'язок між тривогою й дифузною самотністю. Це підтверджує ствердження С. Г. Корчагіної, відповідно до якого в стані гострого переживання дифузної самотності людина прагне до інших людей, сподіваючись знайти в спілкуванні з ними підтвердження власного буття, своєї значущості [12], що взагалі і спостерігається у стосунках залежності.

Шкала тривоги також має позитивний кореляційний зв'язок з тенденцією до злиття в міжособистісних стосунках. Це означає, що високий рівень залежності в партнерських стосунках базується і підтримується фіксацією на

власній особистості, залежністю від партнера, інфантильністю, страхом бути покинутим та страхом психологічної інтимності. Негативні кореляційні зв'язки вказують на те, за рахунок яких властивостей може бути знижений рівень тривоги і залежності. Ми бачимо, що чинником компенсації є розвинена психологічна інтимність (близькість), яка показує здатність людини до встановлення і підтримання тривалих близьких стосунків.

Як бачимо, шкала уникнення (ставлення до незалежності у близьких стосунках) пов’язана значущим кореляційним зв’язком із дифузною самотністю та станом переживанням самотності. Цей зв'язок такий само, як із кореляція, яку утворює шкала тривоги. Подібна структура кореляцій тривоги й уникнення у стосунках прихильності дозволяє припустити, що в психологічному просторі дівчат у період ранньої дорослості виразність залежності і незалежності у близьких стосунках утворюють загальний фактор порушень міжособистісних стосунків, що впливає на їхню поведінку. Позитивний кореляційний зв'язок спостерігаються з тенденцією до сепарації в міжособистісних стосунках, а негативний – виявлено з рівнем виразності здатності до близькості (психологічної інтимності). Таким чином, установка до незалежності в близьких стосунках є змістовно близькою до високого рівня автономії особистості, який межує з дистанціюванням. Розвинена психологічна інтимність є чинником, що стримує високий рівень незалежності і уникнення.

Висновки

На основі проведеного дослідження було зроблено такі висновки:

1. Тип прихильності є складним психологічним утворенням, яке визначається двома незалежними соціально-психологічними настановами - ставленням до залежності і ставленням до незалежності від найближчого оточення. Психологічна діагностика типу прихильності здійснюється на основі кількісної оцінки ступеня прийняття або неприйняття цих настанов, що дозволяє виділити чотири стилі прихильності: автономний, надзалежний, псевдоавтономний і дезорієнтований.

2. Стиль прихильності автономія у дівчат пов'язаний із схильністю прояву агресії у стосунках, яка є проявом захисту психологічної межі особистості, схильності до відстоювання своїх інтересів, захисту своєї особистості без страху втратити партнера. Порушені стилі прихильності не виявляють напруженості, конфліктності у стосунках, що може бути наслідком ідеалізації партнерських стосунків та страху втрати партнера. Більш зрілий і гармонійний стиль побудови міжособистісних стосунків спостерігається при сформованому типі прихильності «Автономія». Виразність порушених стилів побудови міжособистісних стосунків спостерігається при типах прихильності «Псевдоавтономія» і «Дезорієнтованість».

3. Наявність порушених стилів прихильності у дівчат (надзалежність, псевдоавтономія і дезорієнтованість) характеризуються більшою схильністю

до переживання стану самотності загалом та певних типів самотності. Це свідчить про нездатність таких дівчат до нормальної самотності, тобто вмінню перебувати наодинці із собою. Переважним типом самотності при порушених стилях прихильності є дифузна самотність, що відображає переживання самотності як втрату власного Я та дезорієнтованості у власній особистості та оточуючому світі. Дисоційована самотність спостерігається тільки у дівчат із типом прихильності над залежність та відображає їхню егоїстичність, підкорюваність та нездатність керувати власними емоціями.

4. Ставлення до залежності і незалежності у близьких стосунках мають подібну структуру кореляційних зв'язків із особливостями побудування міжособистісних стосунків. Висока виразність тривоги й уникнення є порушенням стосунків, яке наповнене переживанням покинутості, самотності та ізольованості. Ці порушення сприймаються амбівалентним чином, тобто це є відтворенням дезорієнтованості у категоріях доброго чи поганого в оцінці партнерських стосунків.

5. Соціально-психологічна настанова ставлення до залежності пов'язана з такими властивостями як тенденція до злиття у стосунках, надзалежність, інфантильність, нездатність до встановлення і підтримання стосунків психологічної інтимності. Соціально-психологічна настанова відношення до незалежності змістовно пов'язана з високим рівнем автономії особистості, униканням близькості, «закритістю» для взаємодії з оточуючими людьми і світом в цілому, схильністю до самотності та ізоляції, нездатністю до встановлення і підтримання стосунків психологічної інтимності.

Перспектива подальших досліджень полягає в більш докладному вивченні пов'язаних із прихильністю особистісних чинників і структури взаємин у дівчат у період ранньої дорослості.

Література:

1. Гидденс Э. Трансформация интимности. Сексуальность, любовь и эротизм в современных обществах / Энтони Гидденс / Пер. с англ. В. Анурина. — СПб.: Питер, 2004. – 208 с. ISBN 5-469-00133-4.

2. Уайнхолд Б. Освобождение от созависимости / Б.Уайнхолд, Дж.Уайнхолд / Перевод с англ. А.Г. Чеславской. – М.: Независимая фирма "Класс". – 224 с.

3. Короленко Ц. П. Интимность. Монография. / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева – М.: Академический Проект; Гаудеамус, 2012. – 239 с. ISBN 978-5-8291-1349 -0 (Академический Проект) ISBN 978-5-98426-111 -1 (Гаудеамус)

4. Синдром «эмоционального холода» в межличностных отношениях: аддиктивный контекст /Кочарян А.С., Терещенко Н.Н., Асланян Т.С., Гуртовая И. В. // Вісник Харківського університету. Сер. Психологія. – Х.: Вид-во ХНУ, 2007. - №771. – с. 115-119.

5. Руководство по аддиктологии / Под ред. проф. В.Д. Менделевича. — СПб.: Речь, 2007. — 768 с.

6. Джонсон С.М. Психотерапия характера. Методическое пособие для слушателей курса «Психотерапия». / Стивен М. Джонсон – Пер с англ. – М.: Центр психологической культуры, 2001. – 356 с. ISBN 5-7856-0249-0

7. Bartholomew K. Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective / K. Bartholomew // Journal of Social and Personal Relationships. – 1990. – Vol. 7, No. 2. – P. 147-178.

8. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей / Джон Боулби – Пер. с англ. В.В. Старовойтова. – М.: Академический проект, 2004, 2-е изд. – 232 с. ISBN 5-8291-0738-4.

9. Казанцева Т.В. Социально-психологические детерминанты межличностной привязанности / Татьяна Валерьевна Казанцева. – Автореф. дисс. … канд. психол. наук, 19.00.05.– Спб.: СПбГУ, 2011. – 19 с.

10. Fraley R.C. An item-response theory analysis of self-report measures of adult attachment / R.C. Fraley, N.G. Waller, K.A. Brennan // Journal of Personality and Social Psychology. – 2000. – №78. – P. 350-365.

11. Такмакова М.Ю. Психометрическое обоснование применения методики «Опыт близких отношений» для исследования типа привязанности на украинской выборке / М.Ю. Такмакова // Матеріали Міжнародної молодіжної наукової конференції «Вектори психології – 2014». – Харків: «Оперативна поліграфія», 2014. – С.81-84.

12. Духновский С.В. Диагностика межличностных отношений. Психологический практикум / С. В. Духновский. – СПб.: Речь, 2010. – 141 с.

13. Винникотт Д.В. Способность быть в одиночестве // Журнал практической психологии и психоанализа. – 2002. – №4. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://psyjournal.ru/psyjournal/articles.

References:

1. Giddens E. Transformaciya intimnosti. seksualnost, lyubov i erotizm v sovremennyx obshhestvax / Entoni Giddens / per. s angl. V. Anurina. — SPb.: Piter, 2004. – 208 s. ISBN 5-469-00133-4.

2. Uajnhold B. Osvobozhdenie ot sozavisimosti / B.Uajnhold, Dzh.Uajnhold / Perevod s angl. A.G. Cheslavskoj. – M.: Nezavisimaya firma “Klass”. – 224 s.

3. Korolenko C.P. Intimnost. Monografiya. / C.P. Korolenko, N.V. Dmitrieva – M.: Akademicheskij Proekt; 2012. –239 s. ISBN 978-5-8291-1349-0.

4. Sindrom «emocionalnogo holoda» v mezhlichnostnyh otnosheniyah: addiktivnyj kontekst / A.S. Kocharyan, N.N. Tereshhenko, T.S. Aslanyan, I.V. Gurtovaya // Visnik Kharkivskogo universitetu. Ser. Psichologiya. – 2007. – №771. – S. 115-119.

5. Rukovodstvo po addiktologii / Pod red. prof. V.D. Mendelevicha. — SPb.: Rech, 2007. — 768 s.

6. Dzhonson S. M. Psichoterapiya charaktera. Metodicheskoe posobie dlya slushatelej kursa «Psichoterapiya». / Stiven M. Dzhonson – Per. s angl. – M.: Centr psichologicheskoj kultury, 2001. – 356 s. ISBN 5-7856-0249-0

7. Bartholomew K. Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective / K. Bartholomew // Journal of Social and Personal Relationships. – 1990. – Vol. 7, No. 2. – P. 147-178.

8. Boulbi Dzh. Sozdanie i razrushenie emocionalnyh svyazej / Dzhon Boulbi – per. s angl. V.V. Starovojtova. – M.: Akademicheskij Proekt, 2004, 2-e izd. – 232 s. ISBN 5-8291-0738-4.

9. Kazanceva T.V. Socialno-psichologicheskie determinanty mezhlichnostnoj privyazannosti / Tatyana Valerevna Kazanceva. – Diss. … kand. psichol. nauk, 19.00.05.– SPb.: SPbGu, 2011. – 205 s.

10. Fraley R.C. An item-response theory analysis of self-report measures of adult attachment / R.C. Fraley, N.G. Waller, K.A. Brennan // Journal of Personality and Social Psychology. – 2000. – №78. – P. 350-365.

11. Takmakova M.Yu. Psichometricheskoe obosnovanie primeneniya metodiki «Opy't blizkih otnoshenij» dlya issledovaniya tipa privyazannosti na ukrainskoj vyborke / M.Yu. Takmakova // Materiali Mizhnarodnoї molodizhnoї naukovoї konferencії «Vektori psichologії – 2014». – Kharkiv: «Operativna poligrafiya», 2014. – S.81-84.

12. Duchnovskij S.V. Diagnostika mezhlichnostny'h otnoshenij. Psichologicheskij praktikum / S. V. Duchnovskij. – SPb.: Rech, 2010. – 141 s.

13. Vinnikott D.V. Sposobnost byt v odinochestve // Zhurnal prakticheskoj psichologii i psichoanaliza. – 2002. – №4. – Elektronnij resurs. Rezhim dostupu: http://psyjournal.ru/psyjournal/articles.

Такмакова М.Ю. Влияние стиля привязанности на особенности построения межличностных отношений у девушек.

Статья посвящена рассмотрению влияния стиля привязанности на уровень удовлетворенности межличностными отношениями и переживание одиночества у девушек. Исследовательскую выборку составили девушки в возрасте ранней взрослости и юности, у которых было установлено четыре возможных стиля привязанности: «Автономия», «Сверхзависимость», «Псевдоавтономия» и «Дезориентированность». Результаты свидетельствуют, что нарушенные стили привязанности связаны с идеализацией межличностных отношений, страхом потери партнера, повышенной склонностью к переживанию диффузного одиночества. Выраженность социально-психологических установок отношения к зависимости и независимости в близких отношениях образуют общий фактор

нарушений межличностных отношений, который формирует стойкое ощущение покинутости, одиночества и изолированности в отношениях.

Ключевые слова: тип привязанности, межличностные отношения.

Takmakova M. The attachment style influence on interpersonal relationships creation features at girls.

The article considers attachment style influence on the interpersonal relationships satisfaction level and the loneliness experience among girls. Research sample comprised girls aged early adulthood and adolescence, which was established four possible attachment style: "Autonomy," "Overdependence", "Pseudoautonomy" and "Disorientation". The results suggest that disturbance attachment styles are associated with the interpersonal relationships idealization, fear of partner losing an increased tendency to diffuse loneliness experience. Intensity of social attitudes to dependence and independence affiliation in relationship form a common interpersonal relationships violations factor, which generates a strong feeling of leaving, loneliness and isolation in the relationship.

Keywords: attachment style, interpersonal relationships.